

ปัจจัยทางด้านครอบครัวกับการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

นางสาว พรศรี วรรณระวัลย์

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-635-254-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๔๕

I 1698 1173

FAMILY FACTORS AND CIGARETTE SMOKING AMONG MALE
STUDENTS IN SENIOR HIGH SCHOOL OF CENTRAL
EDUCATION IN BANGKOK METROPOLIS

MISS. PORNSRI WATTANAWALUN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

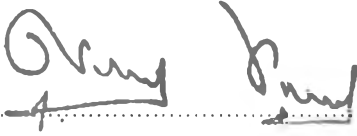
Academic Year 1998

ISBN 974-635-254-7

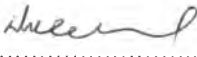
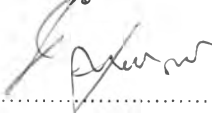

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยทางด้านครอบครัว กับการสูบบุหรี่ ของนักเรียนชาย ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาว พรศรี วรรณะวลัญช์
ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นายแพทย์ อรรถพล สุคนธาภิรมย์ ณ.พัทลุง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง นันทิกา ทวิชาชาติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ นายแพทย์ อรรถพล สุคนธาภิรมย์ ณ.พัทลุง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ อัมพล สุอำพัน)

พรศรี วรรณนะวลัญช์ : ปัจจัยทางด้านครอบครัวกับการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร (FAMILY FACTORS AND CIGARETTE SMOKING AMONG MALE STUDENTS IN SENIOR HIGH SCHOOL OF CENTRAL EDUCATION IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์ นายแพทย์ อรรถพล สุคนธาภิรมย์ ณ.พัทลุง ; 135 หน้า , ISBN 974-635-254-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยทางด้านครอบครัวกับการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4,5,6 จำนวน 415 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของสมถิติ มอบนรินทร์ จำนวน 25 ข้อ แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวของลักษณะ ฤทธิสนธิ์ จำนวน 40 ข้อ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของจิตติมา โจจไพฑูรย์ จำนวน 28 ข้อ แบบสอบถามรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวของวาริศา พลายนบัว จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามการตัดสินใจในครอบครัวของสามีภรรยาของของเวรติ แสงสุริยงค์จำนวน 9 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าไค-สแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยทางครอบครัวระหว่างสัมพันธภาพภายในครอบครัวระหว่างบิดากับบุตรกับพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า สัมพันธภาพภายในครอบครัวระหว่างบิดากับบุตรในกลุ่มระดับต่ำ นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมสูบบุหรี่สูง
2. ปัจจัยทางครอบครัวระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวกับพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบปล่อย นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่สูง

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต..... พงษ์ วรรณนะวลัญช์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

c 845177 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD : FAMILY FACTOR / CIGARETTE SMOKING

PORNSRI WATTANAWALUN : FAMILY FACTORS AND CIGARETTE SMOKING
AMONG MALE STUDENTS IN SENIOR HIGH SCHOOL OF CENTRAL EDUCATION IN
BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ATAPOL SUGHONDHABIROM , M.D.
135 pp.ISBN 974-635-254-7.

The purpose of this study was to determine and to compare the family factors and cigarette smoking among male students in Bangkok Metropolis. The subjects consisted of 415 students who were studying in senior high school. The questionnaires used in this research were Somrudee Mobnarin's smoking behavior (25 items), Thitima Rojjanapaitoon's child rearing patterns (28 items), Lakkana Rittison's family relationship (40 items), Warisa Plaibua's family communication patterns (20 items) including Rawat Sangsuriyoung's husband-wife power relations (9 items). The SPSS/PC+ program were analyzed by using percentage and chi-square.

The results were found as the following :

1. Family - factor about father – child relationship and smoking behavior of male students were correlates with statistical significance of $p < .01$. The study shows that the male senior high school students of father – child relationship in the low level group has high smoking behavior .
2. Family – factor about family communication and smoking behavior of male students were correlated with statistical significance of $p < .05$. The smoking behavior of male senior high school students in random family communication group is high smoking behavior.

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อผู้ผลิต..... พงษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... รศ.ดร. วัลย์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถในการแนะนำสั่งสอน เอาใจใส่ กระตุ้นเตือน และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จากอาจารย์ นายแพทย์ อรรถพล สุคนธาภิรมย์ ณ.พัทลุง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง นันทิกา ทวิชาชาติ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง อุมพร ตรังคสมบัติ ที่ได้กรุณาให้เกียรติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.เชิดศักดิ์ ใญวาสินธ์ ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาด้านสถิติ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ได้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง นันทิกา ทวิชาชาติและรองศาสตราจารย์ นายแพทย์ อัมพล สุอำพัน ที่ได้กรุณาให้เกียรติเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งอาจารย์แพทย์หญิง ศิริลักษณ์ ศุภปิติพร พร้อมทั้งให้คำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณคณะครู อาจารย์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 10 แห่ง ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวก ในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาเอื้อเฟื้อเงินทุนบางส่วนในการวิจัย

ท้ายสุดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลงมิได้ หากไม่ได้รับความกรุณาจาก คุณนงเยาว์ นิลกลัด และพี่น้องๆ จากโรงพยาบาลชลประทาน ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ และกำลังใจจาก คุณตรีนุช ธงไชย , คุณไพร่า ยังประดับ และ มารดา, คุณศุภชัย ประดับมุขศิริ , คุณสมสุข สิงห์ปัญญา , คุณประไพ ภูภิรมย์ , คุณสุวิสิทธิ์ พุ่มมณี , คุณรจนา อินทพุด , คุณชนิดา เรืองเดช รวมถึงรุ่นพี่และรุ่นน้องชาวสุขภาพจิตทั้งหลาย เจ้าหน้าที่ธุรการ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ พี่ๆ น้องๆ จากโรงพยาบาลเจ้าพระยา เพื่อนๆทุกคนที่มีโอกาสเอ่ยนามได้หมด น้อง ๆทุกคนที่ช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ และที่มีโอกาสได้ คือ พลังแห่งความรักอันยิ่งใหญ่จากพี่สาวทั้ง 3 คน มารดา น้าชาย และหลานทั้ง 2 คนที่มอบให้ตลอดเวลา รวมทั้งกำลังใจจากพี่สาวซึ่งเปรียบเสมือนมารดาคนที่ 2 จนทำให้ประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

พรศรี วรธนะวัลย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	7
ผลหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
2. กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความหมายของครอบครัว.....	9
ความหมายของวัยรุ่น.....	14
วัยรุ่นกับครอบครัว.....	22
วิธีการอบรมเลี้ยงดู.....	23
สัมพันธภาพในครอบครัว.....	30
รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว.....	32
สาเหตุของการสูบบุหรี่ในวัยรุ่น.....	34
อำนาจการตัดสินใจภายในครอบครัว.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2. กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	43
3. วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
ประชากร.....	44
กลุ่มตัวอย่าง.....	45
ขนาดตัวอย่าง.....	45
วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผลการวิจัย.....	86
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	89
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	98
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	99
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	101
ภาคผนวก ค.....	126
ประวัติผู้วิจัย.....	135

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนร้อยละของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามลักษณะประชากร.....	57
2. แสดงจำนวน ร้อยละ ของลักษณะการสูบบุหรี่ของคนในครอบครัว และเพื่อนสนิท.....	61
3. แสดงจำนวนร้อยละพฤติกรรมกาสูบบุหรี่.....	62
4. แสดงจำนวน ร้อยละพฤติกรรมกาเลิกสูบบุหรี่	65
5. แสดงจำนวน ร้อยละ วิธีการงดสูบบุหรี่ อาการภายหลังหยุดสูบบุหรี่ การบรรเทาอาการ ภายหลังหยุดสูบบุหรี่.....	67
6. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเขตพื้นที่โรงเรียนกับพฤติกรรมกับการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	69
7. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการศึกษากับพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	70
8. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสของบิดามารดากับพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	71
9. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระดับการศึกษาของบิดามารดากับพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	72
10. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	73
11. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดากับพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	74
12. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดากับพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	75
13. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดากับพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างลำดับที่เกิดกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	77
15. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเลี้ยงดูภายในครอบครัวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	78
16. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพภายในครอบครัวระหว่างบิดากับบุตรกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	79
17. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพภายในครอบครัวของมารดากับบุตรกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย....	80
18. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	81
19. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจการตัดสินใจภายในครอบครัวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	82
20. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครอบครัวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	83
21. ตารางแสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายชื่อของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว.....	127
22. ตารางแสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายชื่อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว.....	128
23. ตารางแสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายชื่อของแบบสอบถามรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว.....	133
24. ตารางแสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายชื่อของแบบสอบถามการตัดสินใจในครอบครัว.....	134